

Szanowni Czytelnicy,

oddajemy w Państwa ręce 123 tom „Archeionu” – z satysfakcją, gdyż udało się nam zachęcić do współpracy wybitnych Autorów – i z wielką nadzieją, że opublikowane teksty są równie interesujące, co wartościowe poznawczo.

Rok 2022 upłynął na świecie i w Polsce w cieniu napaści Rosji na Ukrainę. Archiwa Państwowe od samego początku rosyjskiej agresji starały się przyjąć z pomocą zarówno archiwistom ukraińskim, jak i instytucjom archiwalnym Ukrainy. Od pierwszych dni konfliktu pracownicy archiwów państwowych zaangażowali się jako wolontariusze w pomoc uchodźcom wojennym z Ukrainy, przede wszystkim w punktach pomocowych instytucji publicznych i organizacji pozarządowych. Placówki archiwalne w Przemyślu oraz Lublinie uruchomiły specjalne punkty kontaktowe dla archiwistów ukraińskich uchodzących do Polski z terenów objętych działaniami militarnymi. Pomocy uchodźcom, zarówno finansowej, jak i organizacyjnej poprzez poszukiwanie zatrudnienia, udzieliło także Stowarzyszenie Archiwistów Polskich.

Odpowiedzieliśmy pozytywnie na apel kolegów ukraińskich o wykluczenie rządów archiwów Federacji Rosyjskiej oraz Białorusi z gremiów międzynarodowych. Na wniosek archiwów ukraińskich, poparty przez inne kraje, w tym Polskę, Międzynarodowa Rada Archiwów na posiedzeniu 10 marca przyjęła rezolucję o zawieszeniu wszelkich relacji z czterema rosyjskimi i białoruskimi instytucjami archiwalnymi o charakterze publicznym.

Archiwa Państwowe udzieliły także znaczącej pomocy instytucjonalnej archiwom ukraińskim. Do dwóch archiwów lwowskich – Centralnego Państwowego Archiwum Historycznego Ukrainy oraz Archiwum Państwowego Obwodu Lwowskiego – dostarczono materiały zabezpieczające archiwalia, sprzęt przeciwpożarowy oraz pudła do ochrony zbiorów. Do Archiwum Państwowego w Tarnopolu przekazano regały do przechowywania materiałów archiwalnych. Narodowe Archiwum Cyfrowe na swoich serwerach zabezpieczyło zagrożoną zniszczeniem działaniami wojennymi dokumentację cyfrową zbiorów należących do lwowskiej organizacji społecznej „Centrum historycznej pamięci”.

Podjęliśmy także starania mające na celu zwrócenie uwagi opinii publicznej na konsekwencje toczącej się wojny. W ramach odbywającej się 22–23 czerwca 2022 r. w Krakowie konferencji pn. „Europejskie Colloquia Archiwalne” odbył się specjalny panel poświęcony archiwom ukraińskim. Uczestniczyli w nim historycy i archiwiści ukraińscy, na czele z szefem Państwowej Służby Archiwalnej Ukrainy w Kijowie dr. Anatolijem Khromovem (zob. komunikat z konferencji w dziale Kronika naukowa). Pokłósiem panelu jest artykuł prof. Iriny Matiasz, omawiający najważniejsze etapy kształtowania się sieci archiwów państwowych w Ukrainie od 1918 r. do czasów współczesnych. O konsekwencjach wojny traktuje także dwujęzyczna wystawa archiwalna „Mamo, ja nie chcę wojny!!!”. Przedstawia ona rysunki polskich dzieci z 1946 r. pochodzące z polskich zasobów historycznych, będące zapisem ich przeżyć z czasu II wojny światowej, i współczesne rysunki dzieci ukraińskich związane z toczącym się konfliktem (gromadzone na portalu Mom I see war). Od lipca 2022 r. ekspozycja była prezentowana w kraju, a następnie na arenie międzynarodowej, w tym także w większości polskich placówek dyplomatycznych, stając się pierwszą wystawą o tak szerokim zasięgu zrealizowaną przez Archiwa Państwowe.

W tomie znalazły odzwierciedlenie trzy ważne dla archiwistów i archiwistyki wydarzenia. Pod koniec 2021 r. Archiwa Państwowe zorganizowały w Warszawie pierwsze w Polsce „Forum archiwizacji zasobów polskiego Internetu” (relacja z Forum dostępna jest na kanale You Tube Archiwów Państwowych (<https://www.youtube.com/playlist?list=PLmN4EQkifX4N0Avdyqx-QMCoOMXbBbP-KR>)). W dziale poświęconym archiwom cyfrowym publikujemy dwa artykuły jego uczestników: Antala Posthumusa z Archiwum Narodowego Holandii oraz Daniela Gomesa, reprezentującego projekt archiwizacji portugalskiego webu Arquivo.pt. Ważnym wydarzeniem 2022 r. była inauguracja nowego cyklu wykładów Archiwów Państwowych pn. „Konarski Lectures”, która odbyła się na Uniwersytecie Warszawskim 12 października. W tomie zamieściliśmy inauguracyjny cykl wykład prof. Luciany Duranti, wybitnej archiwistki kanadyjskiej (*Why a world gone digital needs archival theory more than ever before?*). Dział poświęcony tematowi wiodącemu dopełnia praca dwóch naukowczyń Sieci Badawczej Łukasiewicz – dr Róży Szwedy (kierowniczką Laboratory of Functional Macromolecules) oraz Agnieszki Lizak – dotycząca nowych technologii archiwizacji informacji. Istotnym dla archiwistów wydarzeniem był VIII Powszechny Zjazd Archiwistów Polskich, który odbył się w Łodzi. Jeden z dwóch wykładów otwierających Zjazd wygłosił prof. Rafał Stobiecki. Na łamach Archeionu publikujemy tekst jego autorstwa, będący

rozwinięciem wspomnianego wystąpienia. W dziale Studia i materiały prezentujemy ponadto dwa artykuły naszych stałych Autorów – dr Doroty Drzewieckiej i dr. Marcina Smoczyńskiego, poświęcone współczesnej biurowości elektronicznej w Polsce, oraz tekst dr Justyny Adamus-Kowalskiej z Uniwersytetu Śląskiego, dotyczący nowego zjawiska w dziedzinie archiwistyki – prosumpcji informacji archiwalnej.

W przyszłorocznej edycji czasopisma planujemy kontynuować tematykę związaną z szeroko rozumianą archiwistyką cyfrową i wykorzystaniem technologii cyfrowych w działalności archiwalnej. Chcielibyśmy także szerzej otworzyć łamy „Archeionu” dla prezentacji nowych trendów i kierunków badawczych archiwistyki współczesnej, zarówno w Polsce, jak i na świecie. Zapraszamy Autorów do współpracy.

Redakcja